

Asia: VN/5283/2020

Hallituksen esitys ulkomaalaislain 5 luvun muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt 24.1.2022 ulkoministeriöltä lausuntoa otsikkoasiassa mainitussa asiassa.

Ulkoministeriö kiittää mahdollisuudesta lausua esityksestä.

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen tavoitteena on edistää työ- ja koulu-tusperusteista maahanmuuttoa. Ulkoministeriö kannattaa hallituksen esityksen tavoitetta taata sujuvat ja nopeat työperusteiset maahanmuuttomenettelyt.

Ulkoministeriö pitää kannatettavana esityksessä ehdotettua sähköisen asioimisen lisäämistä ja sitä, että kuulemiset voitaisiin tehdä etäkuulemisena ja tarvittaessa ulkoisen palveluntarjoajan tiloissa. Näillä menettelyllisillä uudistuksilla luodaan edellytyksiä hallituksen tavoitteiden mukaiselle hakemusten nopealle käsittelylle.

Ulkoministeriö pitää myös kannatettavana sitä, että Maahanmuuttovirasto pääasiassa suorittaisi työperusteisten oleskeluluvan hakijoiden ja heidän samaan aikaan hakevien perheenjäsenten kuulemisen. Muutoksella tehostettaisiin ja sujuvoitettaisiin kuulemismenettelyä poistamalla menettelystä ylimääräisiä välivaiheita.

Suullinen kuuleminen ja DNA-näytteen ottamista koskeva valvonta

Ulkomaalaislain 64 §:ssä säädetään suullisesta kuulemisesta haettaessa oleskelulupaa perhesiteen perusteella. Sen 1 momentin mukaan, kun oleskelulupaa haetaan perhesiteen perusteella, hakijaa, perheenkokoajaa tai muuta omaista voidaan kuulla suullisesti maahantulon ja maassa oleskelun edellytysten selvittämiseksi.

Ulkomaalaislaissa ei säädetä kuulemisesta muiden oleskelulupaperusteiden osalta. Niiden osalta kuuleminen on perustunut hallintolain 6 lukuun, jossa säädetään asian selvittämisestä ja asianosaisen kuulemisesta, ja ulkomaalaislain 7 §:n 2 momenttiin, jossa säädetään asian selvittämisestä ja asianosaisen velvollisuudesta myötävaikuttaa oman asiansa selvittämiseen, sekä 10 §:ään tulkin käytöstä. Käytännössä myös muissa kuin perhesiteen perusteella haettavan oleskeluluvan yhteydessä hakijaa kuullaan edustus-tossa. Ulkoministeriö pitää tärkeänä, että sääntely kuulemisesta ehdotetaan käsittämään kaikkia oleskelulupaperusteita yhdenmukaisesti.

Pykälän 2 momentissa säädetään, että kuulemisen suorittaa Maahanmuuttovirasto tai Suomen edustuston virkamies. Oleskelupahakemusta koskevan menettelyn sujuvoittamisen ja tehostamisen varmistamiseksi, ulkomi-nisteriö pitää kannatettavana 64 §:n 2 momenttiin ehdotettua muutosta, siitä, että kuulemisen voisi suorittaa Suomen edustustossa palveleva edustuston päällikön määräämä edustustoon työsuhteessa oleva henkilö.

Ulkomaalaislain 66 § 3 momentissa säädetään DNA-näytteen ottamisen valvonnasta. Nykyisen sääntelyn mukaan tutkimusnäytteen ottamista valvoo ja näytteenantajan henkilöllisyyden varmistaa Maahanmuuttoviraston tai ulkoasiainhallinnon virkamies. Ulkoministeriö pitää kannatettavana 66 §:n 3 momenttiin ehdotettuja muutoksia siitä, että DNA-näytteen ottamisen valvonnan voisi suorittaa Suomen edustustossa palveleva edustuston päällikön määräämä edustustoon työsuhteessa oleva henkilö.

Oikeuskansleri on 20.1.2022 antamallaan päätöksellä (OKV/2116/10/2020) antanut ulkoministeriölle huomautuksen 8.10.2020 tehdyn kantelun perus-teella koskien asemamaasta palkattujen, työsuhteisten henkilöiden käyttä-mistä perhesideperusteisten oleskelulupakuulemisten tekemiseen ja DNA-näytteiden ottamisen valvomiseen, koska tehtävät on ulkomaalaislaissa säädetty vain virkasuhteessa olevan henkilön tehtäviksi.

Ulkoministeriö pitää lakiehdotuksen 69 b §:n mukaista muutosta siitä, että säännöksestä poistettaisiin ulkoistamisen pakottava järjestys, koska ulkoinen palveluntarjoaja on tällä hetkellä ainoa ulkoistettu toimija ja jatkossakin todennäköisempi vaihtoehto ulkoistamiselle kuin toisen Schengen-valtion edustusto. Ulkoministeriö esittää, että esityksen säännöskohtaisiin perusteluihin lisättäisiin maininta siitä, että ulkoistamisen toteuttaminen on mahdollista myös niissä maissa, joissa Suomella ei ole edustustoa.

Ulkoministeriö osallistuu mielellään esityksen jatkovalmisteluun.

Konsulipäällikkö Pasi Tuominen

Yksikön päällikkö Virpi Kankare

Tuominen Pasi

Liukko Minna-Kaisa
Ulkomministeriö